

Література

1. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 10.02.2023)

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 10.02.2023)

3. Проць І.М. Окремі організаційно-правові механізми обмеження основних прав і свобод людини і громадянина за законодавством України. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 381-384.

5. Тітко Е.В. Розуміння та тлумачення понять «надзвичайна ситуація» та «надзвичайний стан» у контексті цивільного захисту. *Право і суспільство*. 2017. № 2. С. 122-129.

4. Лазарєв В.В., Малиновська Т.М. Особливості гарантування прав і свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану. Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану. Харків, 2022. URL: <file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0/Downloads/fKmXH-f52dod72WNZVXLraFeDnsRJNIh.pdf>

УДК 331: 335.01(043.2)

Маловічко В.В., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

ТРУДОВІ ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах збройної агресії з боку рф все більшого значення набуває сумлінна і відповідальна праця кожного громадянина та створення реальних гарантій трудових прав працівників. Саме з метою адаптації трудових відносин до умов воєнного часу був прийнятий Закон України від 15 березня 2022 року № 2136-IX «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», який визначає особливості трудових відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій в Україні незалежно від форми власності, виду діяльності і галузевої належності [1]. Основним напрямком реформування трудового законодавства в умовах воєнного стану стало обмеження трудових прав порівняно з мирним часом, що не суперечить положенням Конституції України в частині звуження конституційних прав працівників [2]. Правові зміни позначилися на різних аспектах праці працівників – починаючи від прийняття на роботу та закінчуючи розірванням трудового договору.

Щодо трудового договору, то новацією є право сторін визначити форму договору за власною згодою, навіть коли передбачена обов'язкова письмова форма. Якщо раніше випробування встановлювалося лише для деяких категорій працівників, то зараз випробувальний термін може визначатися роботодавцем для будь-якої категорії осіб. Слід зазначити, що ця правомочність роботодавця не є цілком доречною, зокрема, при прийнятті на роботу таких вразливих категорій осіб, як вагітних жінок чи осіб з інвалідністю.

Також в умовах війни для захисту прав та інтересів внутрішніх переселенців, що покинули рідні домівки внаслідок ведення бойових дій, передбачено право вільно працевлаштуватися в іншого роботодавця, навіть при наявності нерозірваного попереднього трудового договору. З метою оперативного залучення до виконання роботи нових працівників, а також усунення кадрового дефіциту та браку робочої сили, у тому числі внаслідок фактичної відсутності працівників, які евакуювалися в іншу місцевість, перебувають у відпустці, тимчасово втратили працездатність або місцезнаходження яких тимчасово невідоме, роботодавець може укласти з новими працівниками строкові трудові договори у період дії воєнного стану або на період заміщення тимчасово відсутнього працівника.

У нинішніх реаліях деякі підприємства та організації перейшли на дистанційний формат роботи, що допускається особливістю виконуваних трудових функцій. Однак в разі неможливості виконання дистанційної роботи через відсутність комунікацій (електроенергії чи інтернету), для працівника це не може бути порушенням трудової дисципліни. Тобто в такому разі є гарантія недопущення притягнення до відповідальності працівника через наявність вищезазначених обставин, що не залежать від його волі.

Важливою тенденцією розвитку трудових прав в умовах воєнного стану стало спрощення регулювання трудових відносин, або ж так звана дерегуляція трудових відносин. Тут слід проаналізувати інший нормативно-правовий акт – ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність» від 19.07.2022 року. Так, ним впроваджено «спрощений режим» до трудових відносин, що виникає: між працівником та роботодавцем, який є суб'єктом малого або середнього підприємництва відповідно до закону з середньою кількістю працівників за звітний період не більше 250 осіб; або між роботодавцем та працівником, розмір заробітної плати якого за місяць становить понад вісім розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом.

Таким чином, узагальнюючи вищенаведене, слід виокремити основні тенденції розвитку трудових прав в умовах воєнного стану: обмеження трудових прав працівників на підставі ЗУ «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»; спрощення регулювання трудових відносин, про що зокрема свідчить аналіз ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність».

Варто наголосити, що проблеми законодавчого забезпечення трудових прав в умовах воєнного стану залишаються, але будь-які зміни законодавства мають бути виправданими та обґрунтованими. Інакше вони не зможуть відповісти викликам, які постали перед нами сьогодні. Створення ефективних гарантій трудових прав працівників, з метою недопущення зловживання новими можливостями та недобросовісної поведінки з боку роботодавця мають стати пріоритетним напрямком для держави в умовах воєнного часу.

Література

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України № 2136-ІХ від 15.03.2022. *Урядовий кур'єр*. 2022. № 69.

2. Конституція України: Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. Офіційний вісник України. 2010. № 72/1. С. 15. Ст. 2598.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність: Закон України № 2434 від 19.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2434-20#Text>

УДК 340.1(043.2)

Мулько В.А., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Череватюк В.Б., к.і.н., доцент

ІНФОРМАЦІЙНІ ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

24 лютого 2022 року у відповідь на військову агресію російської федерації проти України Указом Президента України № 64/2022 введено воєнний стан строком на 30 діб з 05:30 24 лютого 2022 року. Наступними указами Президента воєнний стан в Україні було продовжено і донині [5].

Для того, щоб зрозуміти зміст поняття воєнного стану і правові наслідки його введення, необхідно дати визначення даного поняття.